

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงพัฒนา ซึ่งเป็นการสังเคราะห์รูปแบบในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาทั้งใน และต่างประเทศ สำนวณสภาพและความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบการศึกษา และเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษา โดยมีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีผสมผสานทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) มีรายละเอียดแนวคิดและการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและเป้าหมาย

1. แนวคิด สถาบันอุดมศึกษาควรเปิดโอกาสในการศึกษาต่อเนื่องสำหรับบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบการศึกษา
2. เป้าหมาย บุคคลวัยผู้ใหญ่ ในเครือข่ายการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั่วประเทศ โดยสุ่มอย่างง่ายตามภูมิภาคและกลุ่มอาชีพ แบ่งเป็น 9 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนบน ภาคกลางตอนล่าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ตอนบน และภาคใต้ตอนล่าง และกลุ่มอาชีพ ที่กำหนดโดยกรมแรงงาน ได้แก่ 1) อาชีพการผลิตในงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรม 2) อาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ เลี้ยงสัตว์ ทำไร่ ทำสวน ทำนา 3) อาชีพในงานพาณิชยกรรม ได้แก่ ค้าขายสินค้า บริการ 4) ผู้ประกอบการ คนกลาง หรือรับจ้างอิสระ 5) อาชีพทางการศึกษาและพัฒนา และ 6) กลุ่มนักบวชและกลุ่มที่ไม่ประกอบอาชีพด้วย รวม 6 กลุ่ม ใน 9 ภูมิภาค และการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร

2. ขอบเขตการวิจัย

1. เนื้อหา ประกอบด้วยการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 10 คน
 - กลุ่มที่ 2 ได้แก่ บุคคลวัยผู้ใหญ่ ในเครือข่ายการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั่วประเทศ โดยการสุ่มอย่างง่ายตามภูมิภาคและกลุ่มอาชีพ แบ่งเป็น 9 ภูมิภาค ดังนี้

ภาคเหนือตอนบน	เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ น่าน
ภาคเหนือตอนล่าง	อุตรดิตถ์ พิษณุโลก สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ อุทัยธานี
ภาคกลางตอนบน	นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี อ่างทอง สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท กำแพงเพชร
ภาคกลางตอนล่าง	ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม สมุทรปราการ นครนายก
ภาคตะวันออก	ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา
ภาคอีสานตอนบน	เลย หนองบัวลำภู อุดรธานี สกลนคร หนองคาย นครพนม กาฬสินธุ์ มุกดาหาร ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ขอนแก่น บึงกาฬ
ภาคอีสานตอนล่าง	นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธร
ภาคใต้ตอนบน	ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา กระบี่ ภูเก็ต นครศรีธรรมราช
ภาคใต้ตอนล่าง	ยะลา สงขลา ปัตตานี สตูล นราธิวาส ตรัง พัทลุง

โดยเลือกจากกลุ่มอาชีพ ที่กำหนดโดยกรมแรงงาน ได้แก่ 1) อาชีพการผลิตในงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรม 2) อาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ เลี้ยงสัตว์ ทำไร่ ทำสวน ทำนา 3) อาชีพในงานพาณิชย์กรรม ได้แก่ ค้าขายสินค้า บริการ 4) ผู้ประกอบการ คนกลาง หรือรับจ้างอิสระ 5) อาชีพทางการศึกษาและพัฒนาและ 6) กลุ่มนักบวชและผู้ไม่ประกอบอาชีพ ใน 9 ภูมิภาค การสุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกจาก 9 ภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ พิษณุโลก พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี ตราด หนองคาย นครราชสีมา สงขลา และสุราษฎร์ธานี จังหวัดละ 50 คน ครอบคลุมทุก 6 อาชีพ รวมทั้งหมด 450 คน

กลุ่มที่ 3 วิเคราะห์สังเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาต่อเนื่องระดับอุดมศึกษาในประเทศ และต่างประเทศ การสำรวจความต้องการของกลุ่มตัวอย่างจาก 9 ภูมิภาค มานำเสนอและจัดเสวนาผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาแนวทางจัดการศึกษาต่อเนื่องในระดับอุดมศึกษาต่อไป

3. การดำเนินงาน

การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัย เกี่ยวกับการจัดการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ และจัดทำเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 สังเคราะห์รูปแบบ ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษา จากผลการวิจัยของโครงการที่ 1 รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และโครงการที่ 2 การจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ในระดับก่อนบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ

ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบการศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องกระจายแบบสอบถามและคัดเลือกบุคคลที่หลากหลายครอบคลุมมาสัมภาษณ์เป็นกรณีศึกษาเพิ่มเกี่ยวกับ (1) สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และ (2) ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่สนใจ

2. กลุ่มบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบการศึกษา ผ่านเครือข่ายการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยทั่วประเทศ กระจายแบบสอบถามและคัดเลือกบุคคลที่หลากหลายครอบคลุมมาสัมภาษณ์เป็นกรณีศึกษาเพิ่มเกี่ยวกับ (1) สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และ (2) ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่สนใจ

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ผล จากข้อมูลของผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และบุคคลวัยผู้ใหญ่ ที่อยู่นอกระบบการศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นการวิเคราะห์ 2 แบบ ได้แก่

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับเกณฑ์เฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 มีระดับสภาพและความต้องการมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 มีระดับสภาพและความต้องการมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 มีระดับสภาพและความต้องการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 มีระดับสภาพและความต้องการน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 มีระดับสภาพและความต้องการน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบของเนื้อหาและการตรวจสอบสามเส้าใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (2) แนวทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และ (3) ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

ขั้นที่ 5 จัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน โดยนำผลการวิเคราะห์มาเป็นฐานกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

ขั้นที่ 6 สรุปผลการวิจัย เขียนรายงาน ตีพิมพ์ และเผยแพร่